

Tlačová správa

Luxemburg 12. apríla 2016

Zníženie miery znečistenia živinami v oblasti Baltského mora: obmedzený pokrok a málo ambícií, konštatujú audítori EÚ

Podľa novej správy Európskeho dvora audítorov malo opatrenie EÚ na zastavenie znečistenia živinami v oblasti Baltského mora len obmedzený účinok. Audítori zistili, že plánom členských štátov chýbajú ambície a primerané ukazovatele. Investície do infraštruktúry na nakladanie s odpadovými vodami sú účinné len čiastočne, opatrenia v oblasti poľnohospodárstva nie sú primerané rozsahu problému a pridanú hodnotu stratégie EÚ pre región Baltského mora je ťažké posúdiť.

Baltské more je jedno z najznečistenejších morí na svete. Je ohraničené ôsmimi členskými štátmi EÚ (Dánskom, Estónskom, Fínskom, Nemeckom, Lotyšskom, Litvou, Poľskom a Švédskom) a Ruskom.

V rokoch 2007 – 2013 dosahoval príspevok EÚ na projekty týkajúce sa zberu a čistenia odpadových vôd v piatich členských štátoch na pobreží Baltského mora, sumu 4,6 mld. EUR. Opatrenia na rozvoj vidieka vrátane ochrany vôd vo všetkých ôsmich členských štátoch na pobreží Baltského mora dosiahli hodnotu 9,9 mld. EUR. Okrem toho v rokoch 2001 – 2014 EÚ spolufinancovala projekty vo výške takmer 50 mil. EUR v Rusku a Bielorusku zamerané na zlepšenie kvality vody.

Audítori navštívili tri členské štáty na pobreží Baltského mora (Fínsko, Lotyšsko a Poľsko) a uskutočnili prieskum vo všetkých ostatných členských štátoch na pobreží Baltského mora. Projekty podporované EÚ v Rusku a Bielorusku boli kontrolované prostredníctvom dokumentov v Európskej komisii. Pri audite sa skúmalo, či opatrenia EÚ účinne pomohli členským štátom znížiť znečistenie Baltského mora živinami. Celkový záver je, že došlo len k obmedzenému pokroku.

„Zlepšenie kvality vody v oblasti Baltského mora si vyžaduje cielenejšie opatrenia a väčšiu spoluprácu s Ruskom“, uviedol Ville Itälä, člen Európskeho dvora audítorov zodpovedný za túto správu. „Čisté Baltské more je snom takmer 100 miliónov ľudí. Aby sa tak stalo, príslušné krajiny by mali v omnoho väčšej miere využívať právomoci, ktoré sú im zverené“.

Najväčším znečisťovateľom v oblasti Baltského mora je poľnohospodárstvo, tvrdia audítori, a hlavné problémy sú nedostatočná činnosť a zlé zacielenie. Napríklad v Poľsku sa len 5 % pôdy označuje ako zraniteľná pôda z hľadiska dusičnanov, čo znamená, že intenzívna ochrana vody sa neuplatňuje na dostatočne veľkej ploche. Celé územie Fínska na druhej strane je označené ako zraniteľná pôda z hľadiska dusičnanov; to znamená, že intenzívne opatrenia nie sú zamerané na oblasti, v ktorých sú najviac potrebné. Audítori tiež tvrdia, že požiadavky agroenvironmentálnych systémov nie sú vždy dostatočne prísne.

Vykonávanie smernice o čistení komunálnych odpadových vôd sa napriek značným finančným prostriedkom EÚ na projekty komunálnych odpadových vôd oneskorilo a Európska komisia následne nekontrolovala jej včasné vykonávanie. Zaťaženie

Cieľom tejto tlačovej správy je prezentovať hlavné body osobitnej správy prijatej Európskym dvorom audítorov. Úplné znenie správy je uverejnené na internetovej stránke www.eca.europa.eu.

ECA Press

Mark Rogerson – hovorca tel.: (+352) 4398 47063

Damijan Fišer – tlačový tajomník tel.: (+352) 4398 45410

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditorsECA eca.europa.eu

mobil: (+352) 691 55 30 63

mobil: (+352) 621 55 22 24

živinami z mestských oblastí sa však znížilo.

Spolufinancované projekty v Rusku a Bielorusku sú podľa všetkého nákladovo efektívne. Vykonávanie je však pomalé a projekty sú príliš malé na to, aby spĺňali skutočnú úroveň potreby. Napríklad úroveň znečistenia živinami z Kaliningradu je druhá najvyššia po Petrohrade, ale ani jeden z projektov týkajúcich sa vodohospodárskych služieb a environmentálnych služieb schválených pre Kaliningrad v roku 2005 ešte nebol dokončený.

Audítori vyjadrujú viaceré odporúčania pre členské štáty a Európsku komisiu. Komisia by mala:

- požadovať, aby členské štáty vymedzili primerané pásma ohrozené dusičnanmi,
- rýchlejšie posúdiť zhodu so smernicou o čistení komunálnych odpadových vôd,
- podporovať projekty zamerané na znižovanie zaťaženia živinami vypúšťanými do Baltského mora z Ruska a Bieloruska.

Členské štáty by mali:

- zacieliť agroenvironmentálne systémy na oblasti, v ktorých je ich vplyv na znižovanie zaťaženia živinami najvyšší,
- zaviesť požiadavky akčného programu týkajúce sa dusičnanov na základe najnovších štúdií,
- plánovať a budovať svoju infraštruktúru na nakladanie s odpadovými vodami čo najefektívnejšie.

Poznámky pre vydavateľov

„Eutrofizácia“ je proces, ku ktorému dochádza, keď sa nadmerné množstvo živín vytvorených zväčša ľudskou činnosťou, hlavne dusíka a fosforu, dostane do vodného útvaru. Vysoké koncentrácie živín majú za následok mohutné, potenciálne toxické šírenie rias. Keďže Baltské more je so svetovými oceánmi prepojené úzkymi a plytkými kanálmi, v oblasti Baltského mora môže rovnaká voda zostať až 30 rokov. Tým sa uľahčuje nahromadenie úrovne dusíka a fosforu, ktoré by mohlo spôsobiť zdravotné problémy u ľudí, rýb i zvierat, ako aj poškodiť jazerá, rieky, nádrže, potoky a mokrade.

Cieľom rámcovej smernice o morskej stratégii z roku 2008 je, aby morské vody EÚ dosiahli do roku 2020 „dobrý“ environmentálny stav. Podľa tejto smernice musia členské štáty spolupracovať v rámci regiónov a subregiónov, aby sa splnili ciele smernice, a ak je to praktické a vhodné, použiť napríklad štruktúry, ktoré už boli zavedené v rámci regionálnych morských dohovorov.

Príslušným dohovorom pre Baltské more je Helsinský dohovor (riadi ho Helsinská komisia (HELCOM)) a súvisiaci akčný plán pre Baltské more, v ktorom sa od signatárskych krajín vyžaduje zníženie zaťaženia živinami vypúšťanými do Baltského mora.

Európska rada v roku 2009 prijala makroregionálnu stratégiu (stratégiu Európskej únie pre región Baltského mora), ktorá bola zameraná predovšetkým na podporu ochrany životného prostredia vrátane zníženia zaťaženia živinami prostredníctvom intenzívnejšej spolupráce medzi susednými krajinami a pomocou inovačných riešení.

Fotografie s vysokým rozlíšením sú k dispozícii na našej webovej stránke a môžu byť opätovne použité pod podmienkou uvedenia zdroja. Eutrofná morská voda. Zdroj: HELCOM, autor fotografie Samuli Korpinen.

Osobitná správa č. 3/2016 – „Boj proti eutrofizácii v Baltskom mori: potrebné sú ďalšie a účinnejšie opatrenia“ je k dispozícii v 23 jazykoch EÚ.